

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АЛЬ-ФАРАБИ

ФАКУЛЬТЕТ ФИЛОЛОГИИ, ЛИТЕРАТУРОВЕДЕНИЯ И МИРОВЫХ ЯЗЫКОВ

Материалы международной
научно-теоретической конференции

«АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ СОВРЕМЕННОЙ
ФИЛОЛОГИИ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ И
ПРИКЛАДНЫЕ АСПЕКТЫ»,

посвященной 80-летию академика
Багизбаевой Май Михайловны

(Четвертые Багизбаевские чтения)

Алматы
«Қазақ университеті»
2012

2. Лихачев Д.С. Концептосфера русского языка / Д.С. Лихачев // Известия РАН. Серия литературы и языка. – М.: Наука, 1993. – Т. 52. – №1. – С. 3-9.
3. Красных В.В. «Свой» среди «чужих»: миф или реальность? [Текст] / В. В. Красных. – М.: Гнозис, 2003. – 375 с.
4. Шелховская М.Р. Ассоциативный эксперимент как источник изучения языковой картины мира современного студента [Электронный ресурс] / М.Р. Шелховская. – Режим доступа: <http://www.lib.csu.ru/vch/104/153.pdf>. – Загл. с экрана.
5. Выходцева И.С. Концепт "свой – чужой" в советской словесной культуре [Электронный ресурс] / И.С. Выходцева: Дис. ... канд. филол. наук. Саратов, 2006. – Режим доступа: <http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/210901.html>. – Загл. с экрана.

АУДАРМА – ТІЛ МӘДЕНИЕТІНІҢ ЖАРҚЫН КӨРІНІСІНІҢ АЙҒАҒЫ

Тастемирова Г.А.

*филология ғылымдарының кандидаты, доцент
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
Қазақстан, Алматы*

Аударма әдебиет Қазақстандағы ұлттық мәдениеттің рухани бай саласы ретінде дамыды. Республикадағы талантты аудармашылар тобы өсіп жетілді. Қазақ тобынан шыққан аударма кітаптарының ішінде Шекспирдің “Отеллосы”, Пушкиннің “Полтавасы”, Гогольдің “Ревизоры” сияқты қызық еңбектер аз емес. Қазақ оқушылары туысқан халықтар әдебиеті мен дүние жүзі мәдениетінің бай мұрасын өз тілінде еркін оқып, сол халықтың өмірі мен тұрмысын білумен бірге, жазушының стильдік, тілдік, көркемдік шеберлігімен де танысуды қалайды. Мұның өзі аудармашыларға зор міндет жүктейді. Ол жазушының өзіне тән ерекшеліктерін, шығарманың рухын, ұлттық түрін түгелдей бере білуге міндетті. Сонда ғана біздің көркем аударма саласындағы жұмысымыз алға басады.

Қазақ оқырмандары туысқан халықтар әдебиетімен дүние жүзі мәдениетінің бай мұрасын өз тілінде еркін оқып, сол халықтың өмірі мен тұрмысын білумен бірге, жазушының стильдік, тілдік, көркемдік шеберлігімен де танысуды қалайды. Мұның өзі аудармашыларға зор міндет жүктейді. Ол жазушының өзіне тән ерекшеліктерін, шығарманың рухын ұлттық түрін түгелдей бере білуге міндетті. Сонда ғана біздің көркем аударма саласындағы жұмысымыз алға басады. Орыс жазушыларының, айталық, Н.В. Гоголь мен Л.Н. Толстой шығармаларын оқығанда, оқырман, түпнұсқадан қандай эстетикалық әсер алатын болса, қазақ оқырмандары да аудармадан сондай әсер алуы қажет.

Қазақ елінің мәдени даму ерекшеліктеріне қарай аудармада түрлі әдіс орын алғаны белгілі. Біріншісі – *еркін аударма*, бұл тәсіл түпнұсқа тілін, әдеби ырғағын жетік білмеуден, түпнұсқаның өзіне тән ерекшелігін сақтаудан гөрі, аудармашының өзіне тиімділік жағын қарастырудан туады.

Аудармадағы екінші әдіс – *сөзбе-сөз аудару*. Бұл тәсілді, көбінесе, түпнұсқаның тілін жақсы аудармашылар қолданады, түпнұсқадан пышақ жүзіндей ауытқымайтын кемшілік те осыдан туады. Сөйтіп, басқа халық өкілдері жаза басудан қаймығып, жеке сөздерді, тіпті, нүктесін қисайтпай дәл түсіруді күйттеп кетеді. Сөзбе-сөз аударманың кемшіліктері туралы аударма маманы С. Нұрышев былай дейді: “Аудармашы көбінше оригинал тіліндегі жеке сөздерге аударма тілінен де жеке сөздер тауып, сол сөздерді өзара орын ауыстырып, бірімен-бірін байланыстырып барып сөйлем құруға – осылай аударуға жаттығып қалады. Сондықтан әлгідей қиыншылықтарға кездескенде, ол сол дағдысына – қиыншылықты “шешудің” оңай жолына бой ұра береді. Бұл әдіс текстегі сөздердің нақ осы жерде қолдануға болмайтын дағдылы мағынасына еліктеп сөз жасауға, сөйлем құрылысына еліктеп сөйлем құруға апарып соқтырады” [1, 35].

Аударманың үшінші тәсілі – *балама (адекватты) аударма*. Бұл - ең қиын түрі. Мұны екі тілді жетік білумен қатар, сол түпнұсқаның жан жүрегін, ішкі сырын сарқа түсіндіретіндер қолданады. Оның үстіне автордың стилін, жазу мәнерін, тіл мүсінін қалтықсыз, жете ұғынатындар барады.

Әрбір саналы азамат өзін өмір сүріп жатқан елді мекеннің, мемлекеттің жеке тұлғасы ретінде тануы үшін сол халықтың тарихын, тілін, дінін, дәстүрін білуі қажет. Ал әрбір халықтың өмір сүруі тілмен байланысты. Кез келген елді, оның тарихын, мәдениетін жете білу үшін алдымен тілін, содан соң әдебиетін меңгеру арқылы оның бет-бейнесі, тұлғасы танылады. Еліміз егемендік алып, тәуелсіз ел болып отырған қазіргі кезеңде, қазақ тілі мемлекеттік тіл дәрежесіне ие болған шақта жан-жақты дамыған саяси-қоғамдық, кәсіби белсенділігі жоғары аудармашылар тәрбиелеу заманымыздың басты талаптарының бірі болып отыр.

Аударма әрқашанда адамдар, тайпалар, халықтар, ұлттар арасындағы әлеуметтік, экономикалық, рухани, ғылыми қарым-қатынастың айырбастау құралы, елтанудың, достықтың, ынтымақтастықтық тәжірибенің, тағылым алмасудың құралы. Ал аудармашылық – нағыз творчестволық өнер. Аудармашы - өз халқының, өз ортасының, өзі өмір кешкен заманының перзенті. Яғни ол екі тілді де жетік білумен қатар, әрі жазушы, әрі ақын, әрі ғалым болуға тиіс. Аударма сапасы оның талантына, біліміне, жалпы мәдени дәрежесіне және тәжірибесіне байланысты. Көркем аудармаға қойылатын ең басты талаптардың бірі – шығарманың көркемдік-идеялық күйі мен эстетикалық ләззатын жеткізу. Қазақ ұғымына қонымды шығарма тыңдаушысын елең еткізіп, ұлттық әдебиетіміздің өз топырағында туған төл шығармасындай қазақ оқырмандарының жүрегіне жол табуы керек.

Аударма әдебиетті типке, түрге бөлгенде кейбір зерттеушілер “тіл ішіндегі аударма” (бір стильде жазылған шығарманы екінші, түсінікті стильмен қайта жазу), “тілдер аралық аударма” және “кәдуілгі” “адамдар сөйлесетін тілден”, тілдік емес шартты белгілердің, мәселен математиканың, химияның т.б. тіліне аудару деп жүйелейді. Қазақ аудармасының тарихында да, бүгінгі тәжірибесінде де “тілдер аралық аударма”, яғни шығарманы бір тілден екіншіге аудару өнері қалыптасқан” [2, 3-4].

Аударма – халықтың рухани қызметінің, мәдени өмірінің айнасы болумен қатар, тіл мәдениетінің жарқын көрінісінің айғағы. Аударманың көне тарихы және Абай аудармасынан басталған бұл сала қазіргі таңда қазақ тілінің кең қанат жаюына көп қызмет етеді. Дүние дүние болғалы, адамзат жер бетіне келгелі халықаралық дәнекердің бірі аударма тәрізді. бір елден екінші елге ой, сана ауысуға да осы аударма себепкер болады. Осыдан келіп аударма өнерінің сөз өнерінде өзіндік орны бар үлкен сала екені анықталады. Аударма – әдебиеттің кең арналы, мол салаларының бірі. Аударманың сөз дамытудағы мәні де айрықша зор. Өйткені аударма арқылы халықтың таңдаулы әдеби шығармаларынан басқа халықтың өкілдері сусындай алады.

Аударма біздің ана тіліміздің сөздік қорын байытып, ұлттық дүниетану өрісімізді ұлғайтады. Аудармашы жеке сөздерге балама іздеу арқылы ана тілдің бүкіл қазынасын кеңінен сапырып, ішіндегі асыл сөз байлықтарын шебер пайдалануға тырысады. Ескіріп бара жатқан сөздер қайта жаңғырып, қазіргі жанды әдеби тіліміздің қорына жаңа сөз тіркестері, көркем сөз баламалары қосылып жатады. Аударма қызметі жаңа сөздерді тілімізге енгізіп қана қоймай, күн сайын аударылып жатқан сансыз көп еңбектер олардың қолдану аясын кеңейтіп, қолдану нәтижесінде тұрақтандыруға халықтың ойы мен тіл байлығын өсіруге, сол сөздің ұғымдық шегін қалыптастыруға себепші болады. Аударма әдебиеті – халықтар достығының дәнекері. Осы пікірді дәлелдей алатын айғақты тиянақты ойды, орыс тіліне араб әдебиетін аудару жөнінде айтылған мына пікірді алайық: “Мың жыл деген тек бір халықтың тіршілігі үшін ғана емес, бүкіл адамзат өмірі үшін де өте көп уақыт, мың жыл бұрын өтіп кеткен ұлы ата-бабасын, олардың келешек үрім-бұтаққа қалай өмір сүрудің жарқын үлгісін көрсетіп, болашаққа жөн сілтеп ұмытпаған халық – бақытты халық. Өзінің алыс-жақын көрші елдерінде болған ұлы адамдарды біліп отырудан да бақыттылық” [3, 7-8].

Қазақ жазушыларының орыс тілінен аударылған романдары мен әңгімелері жыл сайын ондаған баспа табақ көлемінде он мыңдаған данамен шығып жатыр. Әрине, бұл өте жақсы екеніне күмән жоқ. Бірақ кейбір аудармалардың түпнұсқадан ауытқып кетуі де кездеседі. Аударма жауапкершілігі деген осы жерден шығады. Түркия жазушылар одағы синдикатының президенті, дүние жүзінде бейбітшілік сақтау қозғалысының белгілі белсендісі Әзиз Несиннің күлкісі қазақ жеріне келгеніне де біраз болды. Қазақ жазушыларының бірер буын өкілдері кезінде Әзиз әңгімелерін аударып, күнделікті баспасөз беттерінде жариялады. Айта кететін бір жайт, оның түпнұсқадан, негізінен, түрік тілінен тікелей қазақша аударылмағанында. Олай дейтініміз, алдымен орыс тіліне, сонан соң орыс тілінен қазақ аудармашыларынан бізге жетуінде болып тұр. Бұдан байқайтынымыз, қазақ жерінде түрік тілін жақсы білетін көркем аудармашылардың жеткіліксіздігі. Қазақстан Түркия елімен экономикалық қарым-қатынас орнатып келе жатқанда, бұл алда оң шешімін табар деп сенуге болады.

Кеңес өкіметі дәуірінде қазақ жазушылары Әзиз Несин әңгімелеріне айрықша ынта қоя бастайды. Соның нәтижесінде 1980 жылы Әзиз Несиннің “Өзің кінәлі” атты таңдамалы әңгімелер жинағы жарық көрді. Бұл жинақты Қ. Мұхамеджанов, Е. Домбаев, О. Әубәкіров сияқты драматург жазушылар аударды. Әдеби ағымға үлкен ықпалын тигізері анық. Атап өткеніміздей заманының заңғар жазушысы өз қоғамының қисық жақтарын әшкерелеп, күлкінің өткір тілімен түйреген реалист. Енді жазушы шығармаларына сөз берелік. Әзиз Несин шығармаларын қазақ оқырмандарына таныстарғандардың бірі Қалтай Мұхамеджанов. Сатирикпен дәмдес болған, өмірі мен өнер жолынан хабары бар қаламгер сатириктің туындыларын барынша еркін аударған. Қай шығармасын алсақ та кей жерде басы артық сөз қосса, енді бірде сөздердің балама аудармаларын беріп отырған.

Жазушының көркем әңгімесінің аты "Великосветское семейство Ферфейерверков" деп аталады. Бұндағы "Ферфейерверк" - ірі компанияның аты. Аудармашы "Ақсүйек Жарқылдақтар әулеті" деп аударған. Алдымен, адам оқығанда "Жарқылдақтар" деген сөзді түсіне алмауы мүмкін. Бірінші рет оқыған оқушы аты әйгілі жұлдыздар әулеті екен деп қалуы да ғажап емес. Өте түсініксіз әрі құлақ үйренбен жаңа ұғым екен. Аудармашының тікелей түрік тілінен аудармағанын да ескереміз. Мысалы, сөйлемдерге назар салсақ:

Орысшасы: *Злые языки наградили ее прозвищем Грифон.*

Қазақшасы: *Тіліңе теріскен шыққыр кейбіреулер ол қызды тіпті Қылмойын деп атап та жүр* [4, 11].

Бұл сөйлемде біз Ғаббас Қабышевтың қазақшалап жібергендігін көріп отырмыз. Әрине, мағынасын ашып тұр, бірақ "тіліңе теріскен шыққыр" деген кішкене сыпайылықтан тысқары кеткен мағына береді. Ал орысшасында "злые языки" дегенге мүлдем келмейді. Мүмкін "язык" сөзін негізге ала отырып осылай аударды деген тұжырымға да келуге болады. Ал "Грифон" деген сөздің "Қылмойын" деп тәржімалануы сәтті шыққан. "Гриф" деген құс бар екені белгілі. Бірақ бұл жерде "Құзғын" деп аудару тіпті сәтсіз болар еді. Осыны ескерсек, аудармашы қызды неге олай атаған деген сұраққа жауап іздеп, соған сәйкес қазақтың белгілі "Қылмойын" сөзін алғаны өте орынды болған.

Аудармашы тағы "высшее общество" сөзінің өте сәтті "ақсүйектер" деген баламасын тауып аударды. Негізі "ақсүйек" сөзі - қолданыстан шығып бара жатқан архаизм сөз. Шығармадағы осы сөзді осылай қолданысқа енгізгені тіптен орынды.

"Севим сұлу – дәл қазіргі заманның қызы: кім қалай атаса - олай атасын, не десе - о десін, ол әсте абыржымайды" [4, 11], - деген жолдардың түпнұсқада жоқ екенін көруге болады. Аудармашының бұл ретте артық ауыз қосуы еркін аудармаға саяды.

Орысшасы: *Усыпавшие побережье болельщики готовы были держать пари, что наградой Суату станет поцелуй красавицы Севим. Их убогое воображение не шло дальше подобной банальности. Однако у девушки были на этот счет свои соображения.*

Қазақшасы: *Жаза толы жапырылған жұрт егер Севим сұлу құшырлана бір сүйсе, Суатқа одан артық деуге болмас десті. Өзіңе бұйырмасты өзгеге қима дейтін пендешілік қой баяғы. Ал қыздың іш пікірі ішінде екен, -* [4, 12 б.] деген жолдардан аудармашының еркін аударма тәсіліне салып аударғанын тағы көріп отырмыз. "Өзіңе бұйырмасты өзгеге қима" деген сөйлемнің түпнұсқада мүлде жоқ екенін аңғарамыз. Тағы "болельщик" сөзінің аудармасы "жанкүйер" болса керек еді. Аудармашы "жұрт" деумен сөзді шектеген. "Держать пари" деген сөзді аудармашы мүлде аудармаған.

Аудармашының "Невинная выходка Севим" сөзін "күнәсіз Севимнің қылығы" деп аударған. "Невинная" деген орыс сөзінің қызға бағытталатыны белгілі, ал қазақшасында осы сөзді "күнәсіз" деп алған. Осы тіркесті толықтырып "пәк" деген сөз қосса, "күнәсіз пәк Севимнің қылығы" болып шығар еді.

Орысшасы: *Папаша Севим, снисходительно относившийся ко всем поступкам дочери, не выдержал и взорвался.*

Қазақшасы: *Севимнің оны-мұны мінездеріне оншама мән бермейтін әкесі бұл жолы күйіп кетті* [4, 12].

Аудармашы "не выдержал и взорвался" сөзін "күйіп кетті" деп қана аударғаны кішкене толықсыздау сияқты болып тұр. Бұл сөйлемді: "Севимнің анау-мынау қылықтарына онша мән бермейтін әкесі бұл жолы шыдамы таусылып күйіп кетті:" деп аударса жөн болар еді.

Орысшасы: *Ах, как ее гипнотизировал многообещающий нос Суата!*

Қазақшасы: *Байғұс қыз Суаттың атаңа нәлет мұрнын көрген жерде ақыл-есінен айрылып қалмады ма?!* [4, 12].

Түпнұсқадан алшақтап қазақшаланып кеткен деуге болады. Оны бір ауыз сөз "атаңа нәлеттен" байқауға болады. "Атаңа нәлет"- қазаққа ғана тән ұғым. Тағы бір айта кететін нәрсе аудармашы "гипноз" сөзін басқаша аударған. "Гипноз" сөзінің негізгі мағынасы - "арбау". Бірақ бұл сөйлем мағынасына "арбау" сөзі сәйкес келмейді. Мүмкін аудармашы осы тұрғыдан дұрыс аударған да шығар.

Орысшасы: *- Севим, лампочка моя, ведь сейчас сорок три градуса в тени.*

Қазақшасы: *- Севим, сәукешім, қазір көлеңкенің өзі де қырық үш градус ыстық қой! – деді.*

"Сәукешім" деп еркелетіп қойған бұл сөз мағынасына сәйкес келмейтін сияқты. Оның орнына "күн шуағым" немесе "шам шырағым" деп тәржімәласа құп болар еді.

Аудармашының мақал-мәтелдерді аудару кезінде балама іздеуде керемет етіп аударған десе де болады. Мысалы, "Нет худа, без добра" дегеннің баламасын аудармашы "Жаман айтпай жақсы жоқ" деп, "Из мухи слона" дегенді "Түймедейді түйедей" деп мақал-мәтелдерге сәйкес балама іздеп жазған. Бұл - аудармашының айта кетер сәттілігі.

Осы Әзиз Несин әңгімелерін қазақша сөйлеткен аудармашылар тәржімаларын салыстыра отырып жасалған қорытынды: кез-келген шығарманың өз ұлтына тән ерекшелігі болады. Ал сол ұлттық ерекшелігін сақтай отырып, дәл аударылған шығарма түсініксіз әрі шикі шығуы әбден мүмкін демекпін. Ал сол ұлттың шығармасын аудармашы аударатын елге түсінікті етіп аудару үшін көп еңбек ету керек, іздену керек. Осыдан аудармашылардың еркін аударма тәсіліне салынып кетуі де, нәзира аудармаға да салынуы сондықтан. Заман ағымына сай көптеген қазақ сөздері қолданыстан шығып, көнерген сөздерге айналады. Ал кейбір көптеген сөздер жаңа талапқа сай өзгеріп отырады. Біздің міндет қазіргі заманға сай, түсінікті етіп аударма жасап, ертеректе аударылған тәржімаларды тексеріп, аударма теориясының талаптарын қамтитындай етіп тәржіма жасау болып табылады.

Әдебиет

1. Күмісбаев Ә. Аударма // Әдебиеттану терминдер сөздігі / Құрастырған: Ахметов З., Шаңбаев Т. – Алматы: Ана тілі, 1997. – 400 б.
2. Қазыбек Г.К. Аударматануға кіріспе. – Алматы: Қазақ университеті, 2004. – 215 б.
3. Нұрышев С. Абайдың аударма жөніндегі тәжірибесінен. – Алматы, 1954. – 140 б.
4. Несин Ә. Өзің кінәлі. Таңдамалы әңгімелері / Құрастырған Қ. Мұхамеджанов; орысшадан аударғандар: Қ. Мұхамеджанов, Е. Домбаев, О. Әубәкіров. – Алматы: Жалын, 1980. – 408 б.

МОДАЛЬНАЯ ДОМИНАНТА ХУДОЖЕСТВЕННОГО ТЕКСТА КАК СРЕДСТВО ВЫРАЖЕНИЯ АВТОРСКОГО ЗАМЫСЛА (на материале романа Е.А. Кулькина «Прощеный век»)⁶

Терентьева Е.В.

*доктор филологических наук, профессор
Волгоградский государственный университет
Россия, Волгоград*

В рамках коммуникативного подхода к тексту модальность рассматривается как центральная категория, реализующая авторскую концепцию произведения словесного творчества. Однако обращение к анализу модальных смыслов в художественном тексте неизбежно требует от исследователя ответа на вопрос о характере соотношения таких понятий, как модальность, оценка и оценочность. Принципиально важным в этой связи является предложенное профессором С.С. Ваулиной разграничение оценочности как более широкой, нежели модальность, семантической категории и оценки как разновидности общеоценочных и частнооценочных значений (отдельных оценок), реализующихся в языке посредством разноуровневых (преимущественно лексических и морфологических средств). При этом оценки, подчеркивает С.С. Ваулина, «могут быть как собственно модальными, характеризующими высказывание в плане реальности/нереальности отношения его содержания к внеязыковой действительности с точки зрения говорящего, степени достоверности, возможности и т.п., так и немодальными, выражающими целый ряд общеоценочных и частнооценочных значений» [2, 8]. Вместе с тем «план содержания модальности может обогащаться за счет немодальных оценок, в том числе качественных и эмоциональных, поскольку они, формально не входя в содержательную структуру языковой модальности, тем не менее в целом ряде случаев активно используются для выражения различных модальных смыслов. Особенно наглядно подобное «включение» немодальных оценочных значений в общий рисунок модальности происходит в тексте (в первую очередь в художественном и публицистическом) при выражении авторской модальности» [2, 8–9].

⁶ Публикация подготовлена при поддержке РФНФ, грант № 12-14-34000а/В.

<i>Zhaparova A. Bilingualism and its main types</i>	119
<i>Зуева Н.Ю. Культура русской речи и смежные филологические и гуманитарные науки</i>	121
<i>Казыбек Г.К. Национально-культурная специфика оригинала и ее воссоздание в процессе перевода (на материале перевода с казахского языка на русский язык)</i>	124
<i>Карамышева Л.М., Кириченко С.В., Кириченко О.К., Писарская Т.Р. Культурная коннотация как отражение коллективного самопознания (в славянских языках на фоне норвежского, английского, французского и испанского языков)</i>	128
<i>Каримов Б.Р. Путь превращения языка Абая в мировой язык посредством развития усредненных языков</i>	130
<i>Карымсакова Р.Д. Смысловая направленность спорного текста: лингво-экспертная практика</i>	133
<i>Кенжеева К.Т. О публичной речи</i>	137
<i>Козай Э.Р. К пониманию концепта ЛЮБОВЬ (на материале творческого наследия марка шагала)</i>	139
<i>Қортабаева Қ.Г. Маңғыстау фразеологиялық ономастикасы: адай этнонимі</i>	143
<i>Ли В.С. О прикладных задачах лингвостилистического анализа газетно-публицистического текста</i>	146
<i>Макарова М.В. Национально-культурная специфика восприятия пространства носителями русского, немецкого и казахского языков</i>	150
<i>Матжанова К.А. Глагольная полипрефиксация в художественном тексте (на материале трилогии Е.А. Кулькина «прощеный век»)</i>	153
<i>Махметова Д.М., Апекова Р.Н., Луговская Е.И., Темирбаева Г.С. Речевые ситуации культурологического характера и их роль в процессе обучения иностранным языкам</i>	155
<i>Мухамадиев Х.С. Концепт СЕРДЦЕ как духовный центр человека</i>	157
<i>Нугаманова И.Р. Отражение категории отрицания в башкирских пословицах</i>	160
<i>Омарова Б.А. Жіктеу есімдіктерінен болған бастауыштар</i>	163
<i>Сабитова З.К. «Парад наук» под девизом «язык и культура»</i>	167
<i>Савре Раджив Садашивра. Перевод – это искусство</i>	171
<i>Салахияева В.С. Особенности концептосферы лингвокультурного типажа «русскоязычный кыргызстанец» (на материале ассоциативного лингвистического эксперимента)</i>	176
<i>Тастемирова Г.А. Аударма –тіл мәдениетінің жарқын көрінісінің айғағы</i>	180
<i>Терентьева Е.В. Модальная доминанта художественного текста как средство выражения авторского замысла (на материале романа Е.А. Кулькина «прощеный век»)</i>	183
<i>Томанова Н.М. Поэтическая концептосфера Бахыта Каирбекова</i>	185
<i>Тұрсынова Г.Т. Қазақтіліндесөйлемдердің тарихи даму жолдары</i>	190
<i>Тусупова А.К. «Как дай вам бог любимой быть другим!»</i>	193
<i>Хайрушева Е.Е. Анализ концептосферы поэтического текста</i>	198
<i>Шамне Н.Л. Принципы построения алгоритма эколлингвистического мониторинга</i>	202
<i>Шетиева А.Т. Методика концептуального анализа</i>	204
<i>Шовгенин А.Н. Влияние структуры социоллингвистического пространства на словарь диаспоры</i>	208
<i>Юрицына И.Ю. Екатерина Дашкова: вербальный автопортрет</i>	211
<i>Юрьев А.Н. Функционирование разговорных и просторечных глаголов семантического класса «человек» в рассказе ф. М. Достоевского «честный вор»</i>	215

ЛИТЕРАТУРНЫЙ ПРОЦЕСС КАЗАХСТАНА: ТРАДИЦИИ, ПРОБЛЕМЫ, ИНТЕРПРЕТАЦИИ

<i>Ахмедьяров К.К., Алдабергенқызы Л. Диалог культур в лирике Вячеслава Шоповалова</i>	220
<i>Әзизова А.Қабдеш Жұмаділов шығармаларындағы ұлттық таным мен жалпы адамгершілік мұраттар</i>	224
<i>Ибраева Д.С. Қазіргі қазақ лирикасындағы қоғамдық-саяси өмір шындығы</i>	228
<i>Иманмырзаева Ә.Д. Шәкәрімнің философиялық-этикалық шығармаларындағы жантану және ар ілімі</i>	233
<i>Мәдібаева Қ.Қ., Бектұрғанова Ғ.З. Шәкәрімнің сан-салалы шығармашылығы туралы бірер ой</i>	237
<i>Мейрамғалиева Р.М. Пейзаж как эмоциональный лейтмотив в произведениях современных казахских писателей</i>	244